

Walory kulturowe Parku to przede wszystkim zabytki architektury sakralnej i zespoły parkowo – dworskie. Zabytkowe kościoły z XVII wieku znajdują się w Krzczonowie i Częstoborowicach, natomiast w Sobieskiej Woli i Pilaszkowicach zespoły parkowo-dworskie związane z osobą króla Jana III Sobieskiego i jego żony Marysieńki. Najbardziej okazały park znajdziemy w Rybczewicach, gdzie rośnie około 600 drzew, reprezentujących 16 różnych gatunków. Wiele drzew z parków podworskich zostało uznanych za pomniki przyrody. Ponadto warte zobaczenia są młyny wodne z początku XX wieku w Krzczonowie, Wygnanowicach i Częstoborowicach, wybudowane na rzekach Giełczew i Radomirka. W parku znajduje się także ścieżka spacerowa i poznawcza oraz szlak rowerowy.

Młyn wodny w Częstoborowicach. Fot. P. Deptus

Zespół kościoła w Krzczonowie. Fot. K. Wojciechowski

Dwór w Rybczewicach.
Fot. K. Wojciechowski

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych

tel. 81 440 80 50

sekretariat.zlpk@lubelskie.pl

www.parki.lubelskie.pl

Parki Krajobrazowe będące pod zarządem
Biura Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych:

1. Krzczonowski Park Krajobrazowy
2. Skierbieszowski Park Krajobrazowy

sekretariat.zlpk@lubelskie.pl

Publikacja dofinansowana
ze środków Wojewódzkiego
Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Lublinie

lubelskie
Smakuj życie!

Wydawca: TAWA (www.tawa.pl)

KRZCZONOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Kwitnący rzepak na polach
Krzczonowskiego Parku
Krajobrazowego.

Krzczonowski Park Krajobrazowy został utworzony w 1990 roku dla ochrony charakterystycznego krajobrazu centralnej części Wyżyny Lubelskiej. Faliste wzniesienia, głęboko wcięte doliny rzek i wąwozy erozyjne to niezwykle urodziwa krajobrazowo rzeźba tego terenu. Wzgórza na obszarze Parku i w jego otulinie zbudowane są z twardej, odpornej na erozję piaskowców krzemionkowych i wznoszą się jako charakterystyczne ostańce. Najwyższym wzniesieniem jest Boży Dar o wysokości 306,7 m n.p.m. położony w otulinie Parku, natomiast najlepszym punktem widokowym, z którego roztacza się piękny krajobraz, jest Szabałowa Góra o wysokości 285 m n.p.m.

Specyfiką Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego jest fakt, że – wraz z otuliną – jest najważniejszym obszarem źródłiskowym na Lubelszczyźnie. Wydajnych źródeł jest tu aż 45, w tym kilkanaście źródeł grupowych, skupiających od 4 do 19 wypływów. Źródła położone są w dolinach rzek Giełczwi, Radomirki i Olszanki. Są to główne ciek wodne Parku, ich doliny w znacznej mierze zachowały naturalny charakter i mają dużą wartość przyrodniczą w silnie zmienionym krajobrazie rolniczym.

Największą powierzchnią w Parku, aż 70%, stanowią grunty orne, natomiast kompleksy leśne to zaledwie 25 %.

Rezerwat Chmiel. Fot. K. Wojciechowski

Bardzo ważnym elementem Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego są fragmenty ocalałych powierzchni dawnych puszczy, pokrywających znaczną część Wyżyny Lubelskiej. Szczególnie cenny jest tutaj 200-letni drzewostan dębu szypułkowego z udziałem buka, który znajduje się na północno-wschodniej granicy swojego naturalnego zasięgu. Lasy Parku tworzą dwa kompleksy. Pierwszy z nich to Las Chmielowski w północno-zachodnim rejonie Parku, z dwoma rezerwatami przyrody „Chmiel” i „Ol-szanka” będącymi jednocześnie ostojami siedliskowymi Natura 2000, rozciągający się między wsiami Piotrkówek i Majdan Policki. Drugi, mniejszy, to Las Królewski, podzielony na kilka mniejszych fragmentów, położony w centralnej części Parku między dolinami Radomirki i Giełczwi. W kompleksie tym utworzono rezerwat „Las Królewski”. W lasach Parku przeważają drzewostany liściaste z udziałem grabu, lipy i dębu, występują też bory mieszane i ciepłolubne dąbrowy świetliste. Spotkamy tutaj rzadkie rośliny m.in.: podkolan biały i zielonawy, lilia złotogłów, jaskier kaszubski, wawrzynek wilczętyko, miodownik melisowaty. W największym rezerwacie Parku, „Las Królewski”, zachowały się cenne fragmenty muraw i zarośli kserotermicznych z charakterystyczną, rzadką roślinnością: dzwonek syberyjski, turzyca niska, ostrożeń

Krzczonewski Park Krajobrazowy z lotu ptaka.
Fot. M. Zieliński

pannoński, posłonek kutnerowaty pospolity, oman wąskolistny, pajęcznica gałęzista. Ponadto w rezerwacie występuje, bardzo rzadka w Polsce, cieszynianka wiosenna.

Równie cennym siedliskiem w dolinie Giełczwi i Radomirki są lasy łęgowe i olsy. Na pobliskich, podmokłych łąkach występują rzadkie gatunki roślin: goryczka wąskolistna, nasięźrał pospolity, podejźrzon księżycowy, lepieźnik różowy, ciemiężca zielona i pełnik europejski.

Wśród grzybów możemy spotkać w Parku interesujące okazy m.in. siedzunia sosnowego i sromotnika bezwstydnego.

Rozmaitość fauny uwarunkowana jest mozaiką biotopów. W terenach źródliskowych i w strumieniach występuje kieżel zdrojowy – skorupiak czystych wód. Natomiast ekstensywnie użytkowane łąki są znakomitym siedliskiem dla wielu gatunków motyli, których obecność powiązana jest z występowaniem określonych roślin żywicielskich. Spotkamy tutaj m.in. pazia królowej, którego gąsienice żerują głównie na roślinach baldaszkowatych, mieniaka tęczowca – podstawową rośliną żywicielską jest wierzba iwa oraz modraszka ikara, którego występowanie jest uzależnione od obecności małych roślin motylkowych. Na terenach podmokłych występują takie gatunki płazów jak: rzekotka drzewna, kumak nizinny i ropucha szara.

Cieszynianka wiosenna *Hacquetia epipactis*.
Fot. K. Wojciechowski

Kuropatwa *Perdix perdix*. Fot. M. Lenart

Awifauna Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego różni się w zależności od siedliska: w lasach spotkamy sikory, pełzacze, drozdy, muchołówki, szpaki, bardzo nieliczne dzięcioły zielonosiwe oraz ptaki szponiaste, głównie jastrzębia, krogulca i kobuza; na podmokłych łąkach - derkacza, ptaka o skrytym trybie życia, gatunku zagrożonego w skali światowej. Obecność czystych rzek i piaszczystych skarp sprawia, że gniazduje tutaj zimorodek - ptak, który poluje na ryby tylko w klarownych, wolno płynących wodach. Natomiast na stawach w Częstoborowicach można zaobserwować m.in.: perkoza dwuczubego, perkozka,

Łoś *Alces alces*.
Fot. M. Zieliński

krzyżówkę, głowienkę, czernicę, łabędzia niemego oraz łyśki i kokoszki wodne. Z kolei rozległe pola to miejsce łęgowe wielu gatunków ptaków m.in. skowronka, pokląskwy, trznadla oraz potrzęszcza. Chętnie poluje tutaj na drobne gryzonie myszołów i pustułka. Wśród ssaków na uwagę zasługuje łoś, wydra i bóbr oraz nietoperze: mopek i gacek brunatny.

W zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Kamienna Góra” odnaleziono w wyrobiskach opoki rzadki minerał lublinit, który stanowi igiełkową odmianę kalcytu, występującą w postaci białej pilśni. W pobliżu, na murawach kserotermicznych, znajduje się jedyne w Parku stanowisko dziewięcisiła bezłodygowego.

Pomnikowa lipa w rezerwacie Las Królewski.
Fot. K. Wojciechowski